

Sygn. akt VI ACa 1186/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Marcin Łochowski

Sędziowie: SA Grażyna Kramarska

SO (del.) Mariusz Jabłoński (spr.)

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Magdalena Męczkowska

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa P. W.

przeciwko Przedsiębiorstwu (...) S.A. w W.

o uchylenie uchwał

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 14 kwietnia 2015 r.

sygn. akt XX GC 1369/13

1. oddala apelację;

2. zasądza od P. W. na rzecz Przedsiębiorstwa (...) S.A. w W. kwotę 1080 zł (jeden tysiąc osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI ACa 1186/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo P. W. przeciwko Przedsiębiorstwu (...) S.A. o uchylenie uchwał i orzekł o kosztach procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, iż powód jest akcjonariuszem pozwanej spółki. Pismem z dnia 16 września 2013 r. powód wystąpił do Zarządu pozwanej z wnioskiem o zwołanie Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia i podjęcia uchwał w sprawie połączenia spółki (...) i spółki (...) oraz informacji zarządu na temat zabezpieczenia informacji oraz interesów spółki (...) wobec powołania do Rady Nadzorczej spółki i delegowania do stałego indywidualnego wykonywania czynności nadzorczych osób zajmujących się interesami konkurencyjnymi i uczestniczących w spółce konkurencyjnej - (...) S.A. oraz podjęcie uchwał w sprawie wyrażenia zgody dla Pani B. S. i Pana L. G. na zajmowanie się interesami konkurencyjnymi i uczestniczenie w spółkach konkurencyjnych wobec (...). Zarząd spółki w piśmie z dnia 25 września 2013 r. poinformował, iż wystosowane zostaną zawiadomienia w trybie art. 400 § 1 k.s.h. o zwołaniu nadzwyczajnego

walnego zgromadzenia i wskazał, że k.s.h. oraz statut spółki nie przewidują punktu w porządku obrad dotyczącego informacji zarządu na temat zabezpieczenia informacji i interesów spółki (...). Zgromadzenie zwołano na dzień 25 października 2013 r., wskazując w piśmie porządek jego obrad - przedmiotem NWZ miało być podjęcie uchwał w następujących kwestiach: zmiana uchwały oraz rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania finansowego za 2010 r. (pkt 3), podjęcie uchwały w sprawie przeznaczenia wyniku finansowego za 2010 r. (pkt 4), podjęcie uchwały w sprawie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego za 2011 roku (pkt 5), podjęcie uchwały w sprawie przeznaczenia wyniku finansowego za rok 2011 (pkt 6), podjęcie uchwały po rozpatrzeniu sprawozdania zarządu z działalności spółki w 2012 r. (pkt 7), podjęcie uchwały po rozpatrzeniu sprawozdania finansowego spółki za rok 2012 (pkt 8), podjęcie uchwały w sprawie pokrycia straty za rok obrachunkowy 2012 (pkt 9), podjęcie uchwały po rozpatrzeniu Informacji Zarządu i Głównego księgowego w sprawie szkody wyrządzonej spółce przez zarząd i inne osoby między innymi poprzez ukrycie utraconych należności na kwotę 1,1 mln zł, a ujętych w sprawozdaniu finansowym i bilansie za rok 2012 sporządzonym przez zarząd - jako rzekomo należności długoterminowe (pkt 10), podjęcie uchwały w sprawie udzielenia absolutorium dla członków zarządu spółki za 2012 r. (pkt 11) oraz dla członków Rady Nadzorczej za 2012 r. (pkt 12), podjęcie uchwały po rozpatrzeniu informacji zarządu o szkodzie wyrządzonej spółce przez akcjonariuszy J. W. wspólnie z G. O. w związku z samowolnym wypłaceniem nienależnego wynagrodzenia G. O. w latach 2010 - 2013 w kwocie ponad 50.000 zł brutto (pkt 13), podjęcie uchwały po rozpatrzeniu informacji zarządu w sprawie szkody wyrządzonej spółce przez akcjonariuszy J. W. wspólnie z A. S. przez wypłacenie nienależnych wynagrodzeń A. S. i rozliczenie wydatków przez A. S. w spółkach (...) - nie stanowiących wydatków tych spółek (pkt 14), odwołanie członka Rady Nadzorczej A. S. (pkt 15), wybory uzupełniające do Rady Nadzorczej (pkt 16), podjęcie uchwały w sprawie wysokości wynagrodzeń dla Członków Rady Nadzorczej (pkt 17), w sprawie zmiany regulaminu pracy Rady Nadzorczej (pkt 18), zmiana uchwały i zatwierdzenie pokrycia kosztów Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy odbytego w dniu 06 lipca 2013 r. w S. (pkt 19), podjęcie uchwały po rozpatrzeniu wniosków akcjonariuszy A. S. i P. W. w sprawie wyrażenia zgody dla członków Rady Nadzorczej do ewentualnego podejmowania działalności konkurencyjnej na zasadach określonych w KSH (pkt 20), podjęcie uchwały po rozpatrzeniu wniosków A. S. i P. W. w sprawie szkody wyrządzonej akcjonariuszom z tytułu przejęcia spółki (...) przez spółkę (...) stosownie do zapisów KSH (pkt 21), sprawy różne (pkt 22) i zakończenie obrad (pkt 23). Na zgromadzeniu byli obecni akcjonariusze reprezentujący (...) akcji, co stanowiło 94,422% kapitału spółki, podjęto uchwały zapowiedziane w porządku obrad, m. in. uchwałę nr (...), zgodnie z którą (...) postanowiło przeznaczyć w całości zysk za rok obrotowy 2010 w kwocie 1.237.433,69 zł na wypłatę dywidendy akcjonariuszom. Dniem dywidendy ustalono dzień 12 października 2013 r., a termin wypłaty dywidendy dzień 25 grudnia 2013 r. oraz uchwałę nr (...), w której NWZ postanowiło przeznaczyć w całości zysk za rok obrotowy 2011 w kwocie 1.089.468,97 zł na wypłatę dywidendy akcjonariuszom. Dniem dywidendy ustalono dzień 12 października 2013 r., a termin wypłaty dywidendy na dzień 25 grudnia 2013 r. Podczas NWZ została podjęta uchwała nr (...), której przedmiot nie był objęty porządkiem obrad - WZ zobowiązało Zarząd do powołania niezależnych biegłych z zakresu rachunkowości i finansów lub biegłego rewidenta w celu zrewidowania ksiąg rachunkowych (...) S.A. na koszt poprzedniego Zarządu Spółki w zakresie nieprawidłowości, o których referował w dniu zgromadzenia obecny Zarząd. Sprzeciw wnieśli pełnomocnicy J. Z. i J. P.. W związku z tematyką i długością wypowiedzi pełnomocnika A. S., podjęto uchwałę (nr (...)), ograniczającą długość wypowiedzi oraz wzywającą do opuszczenia Sali obrad w sytuacji lekceważenia obowiązku wypowiedziania się w tematyce objętej porządkiem obrad. W toku przedmiotowego zgromadzenia wystąpienia pełnomocnika powoda odbiegały od tematu merytorycznej dyskusji, a ich przedmiotem było obrażanie innych akcjonariuszy, zarządu i przewodniczącego zgromadzenia.

Apelację od orzeczenia Sądu Okręgowego w dniu 26 maja 2015 r. wniósł powód, zaskarżając wyrok w części dotyczącej oddalenia powództwa o uchylenie uchwał nr (...) nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia pozwanej Spółki, zarzucając błędną wykładnię art. 207 § 2, 3, 5 oraz 6 i 7 k.p.c. która wywarła wpływ na sposób rozstrzygnięcia sprawy, art. 217 k.p.c. przez przyjęcie, że nie ma podstaw do pominięcia stanowiska strony pozwanej zawartego w piśmie z dnia 17 marca 2015 r., bo pismo to zostało złożone przed rozprawą i uwzględnienie twierdzeń strony pozwanej nie spowodowało zwłoki w rozpoznaniu niniejszej sprawy; art. 422 § 1 k.s.h. oraz art. 425 § 1 k.s.h. przez przyjęcie, że o ile uchwały zgromadzenia są sprzeczne z ustawą i z tego tytułu są dotknięte sankcją nieważności, to wykluczone jest domaganie się uchylenia takich uchwał z powodu godzenia ich w dobre obyczaje i celowego zamiaru pokrzywdzenia akcjonariusza

przy podejmowaniu takich uchwał. Skarżący wniósł o zmianę zaskarżanego wyroku w części objętej apelacją i o uchylenie uchwał nr (...) w części określonej na rozprawie i uchylenie uchwały nr (...) w całości, a także o zasądzenie kosztów procesu za pierwszą i drugą instancję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest bezzasadna. Ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy są w pełni prawidłowe, a okoliczności ustalone w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku zostały przyjęte za podstawę rozstrzygnięcia apelacji.

Sąd Apelacyjny podziela poczynione ustalenia faktyczne, znajdujące oparcie w zgromadzonym materiale dowodowym. Chybione jest twierdzenie powoda, iż zakres postępowania dowodowego przeprowadzonego przez Sąd I instancji narusza treść art. 207 k.p.c. i art. 217 k.p.c., albowiem wynikające z tych przepisów terminy nie są dla sądu wiążące i nie pozbawiają go możliwości dopuszczenia dowodów zgłoszonych po ich upływie. Przepis art. 207 § 6 k.p.c. dopuszcza możliwość uwzględnienia spóźnionych twierdzeń i dowodów nie tylko wówczas, gdy strona bez swojej winy nie powołała ich w terminie, lecz także wtedy, gdy uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności. W ramach tzw. systemu dyskrecjonalnej władzy sędziego, każdorazowo od oceny sądu zależy będzie, czy strona powołała twierdzenia lub dowód we właściwym czasie, czy też uczyniła to zbyt późno. Ocena Sądu w tym zakresie powinna być przy tym zawsze uwarunkowana tym, czy strona mogła i z uwagi na naturalny przebieg procesu powinna była powołać twierdzenie lub dowód wcześniej ze względu na jego łączność z materiałem poprzednio zaprezentowanym. Skarżący podnosił, że pozwana nie otrzymała wcześniej zobowiązania Sądu do złożenia pisma przygotowawczego, niemniej złożenie pisma z dnia 17 marca 2015 r. zostało dopuszczone przez Sąd Okręgowy, a ocena, że nie ma podstaw do pominięcia stanowiska strony pozwanej w nim zawartego - bowiem pismo złożono przed rozprawą, a jego uwzględnienie nie spowodowało zwłoki w rozpoznaniu niniejszej sprawy – została w podzielona przez Sąd Apelacyjny. Podkreślić należy, że nawet gdyby przyjąć, że doszło do naruszenia wskazywanych w apelacji artykułów, pozostałoby to bez wpływu na wynik tego postępowania. Samo ustalenie, że pozwany nie zajął stanowiska w sprawie nie powoduje bowiem, że Sąd ocenia powództwo za zasadne. Sąd nie jest bowiem zwolniony z oceny materiału dowodowego w sprawie – nawet przy wydawaniu wyroku zaocznego. W niniejszej sprawie stan faktyczny był niesporny i wynikał w głównej części z analizy twierdzeń powoda, którym pozwany nie przeczył. Ustalenie jakie uchwały i w jakich okolicznościach zostały przyjęte jest bowiem niezmiennie, a niezasadne dopuszczenie pisma pozwanej poza brakiem możliwości wydania wyroku zaocznego – nie prowadziłyby do zmian w pozostałym zakresie.

Zarzuty naruszenia art. 422 § 1 i art. 425 § 1 kodeksu spółek handlowych poprzez przyjęcie, że uchwały zgromadzenia są sprzeczne z ustawą i z tego tytułu są dotknięte sankcją nieważności, a zatem wykluczone jest domaganie się ich uchylenia z powodu godzenia w dobre obyczaje i pokrzywdzenie akcjonariusza również nie znajdują uzasadnienia. Wbrew twierdzeniom skarżącego, nie istnieje możliwość dokonania wyboru, czy strona występuje z żądaniem uchylenia uchwały czy też stwierdzenia jej nieważności, są to bowiem dwa odrębne tryby postępowania z podjętymi przez akcjonariuszy uchwałami. Trafnie wskazał Sąd I instancji, że brak podstaw do uwzględnienia powództwa w zakresie uchwały nr (...). Podkreślenia wymaga, że uchwała ta nie została objęta porządkiem obrad NWZ zwołanego na dzień 25 października 2013 r., co jednoznacznie wynika z kierowanych do akcjonariuszy pism. Mając zatem na uwadze, że na zgromadzeniu nie było akcjonariuszy reprezentujących 100 % kapitału zakładowego, uchwała ta nie mogła zostać ważnie podjęta. Zgodnie natomiast z art. 404 § 1 k.s.h. w sprawach nieobjętych porządkiem obrad nie można powziąć uchwały, a co za tym idzie – prawidłowo Sąd Okręgowy określił ją jako dotkniętą sankcją nieważności. Nie sposób więc dokonać uchylenia uchwały, która to nigdy nie została ważnie podjęta podczas walnego zgromadzenia akcjonariuszy. Prawidłowe postępowanie w tej sprawie ma bowiem kluczowe znaczenie i bezpośredni wpływ na konsekwencje uchwały w obrocie prawnym. Oprócz odmiennych przesłanek uchylenia i stwierdzenia nieważności uchwały, należy bowiem również uwzględnić ich odmiennie skutki. Nie ma więc racji skarżący, że bez znaczenia jest, który ze środków dochodzenia swoich praw wybierze on wytaczając powództwo. Dokonanie przez Sąd I instancji uchylenia uchwały nr (...) prowadziłyby bowiem do wniosków, że w okresie od dnia jej podjęcia do dnia wydania orzeczenia w przedmiocie jej uchylenia – funkcjonowała ona w obrocie prawnym, a co za tym idzie – mogła wywoływać stosowne skutki. Zgodnie natomiast z Uchwałą Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 18 września 2013

r., sygn. akt III CZP 13/13 wyrok sądu stwierdzający nieważność sprzecznej z ustawą uchwały wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub uchwały walnego zgromadzenia spółki akcyjnej ma charakter konstytutywny. Jedynym dowodem potwierdzającym wystąpienie skutku w postaci nieważności uchwały jest prawomocny wyrok sądu wywierający skutek *ex tunc* - uwzględniający powództwo wymienione w art. 425 § 1 k.s.h., którego rezultatem jest eliminacja z obrotu prawnego uchwały od chwili jej podjęcia (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2012 r., sygn. akt III CZP 84/12). Na marginesie jedynie wskazać można, że nie każda z sprzeczność z prawem jest jednoznaczna ze sprzecznością z dobrymi obyczajami, jednakże w niniejszej sprawie nie było konieczności do sięgania analizę, czy doszło do naruszenia w zakresie dobrych obyczajów, skoro żądanie powoda powinno obejmować unieważnienie uchwały.

Sąd Apelacyjny nie podziela oceny dokonanej przez Sąd Okręgowy w zakresie uznania za nieważne bądź konieczności żądania nieważności uchwał (...). Wbrew ustaleniom Sądu w toku postępowania nie wykazano bowiem przesłanek do stwierdzenia nieważności. O sprzeczności z prawem nie stanowi bowiem odniesienie do art. 20 k.s.h., który stanowi, że wspólnicy albo akcjonariusze spółki kapitałowej powinni być traktowani jednakowo w takich samych okolicznościach. W kontekście niniejszej sprawy, wskazany artykuł nie oznacza konieczności równiej realizacji wszystkich praw. Transparentne zasady odmiennego traktowania akcjonariuszy nie prowadzą do ustaleń, że uchwała może być traktowana jako sprzeczna z przepisami. Nie ulega bowiem wątpliwości, że walne zgromadzenie akcjonariuszy ma uprawnienia do nadania dziedzinom działalności spółki pewnych ograniczeń – a nastąpić może to w granicach zgodnych z prawem. Wbrew twierdzeniom skarżącego, nie zawsze różne traktowanie poszczególnych akcjonariuszy będzie prowadziło do uznania go za sprzeczne z prawem. W ocenie Sądu Apelacyjnego, nie doszło więc w tym zakresie do naruszenia art. 422 k.s.h. Powód w toku postępowania nie wykazał ziszczenia się przesłanek uzasadniających jego twierdzenia. Prawo do wypłaty dywidendy przyznano bowiem wszystkim akcjonariuszom, jedynie sposób jej wypłaty został zmieniony w stosunku do części akcjonariuszy, w stosunku do których zastrzeżono, że dywidenda w wysokości przekraczającej wskazaną kwotę zostanie przeznaczona na pożyczkę udzieloną pozwanej spółce przez akcjonariuszy. Mając zatem na uwadze treść art. 20 k.s.h. – akcjonariusze mogą dokonać takiego rozwiązania, żaden z nich nie został bowiem dywidendy pozbawiony, jedynie została ona odłożona w czasie co do wypłaty. Rozwiązanie to jest dopuszczalne, a praktycznych problemy wynikający z jej realizacji nie wpływają na ocenę braku jej sprzeczności z prawem. Uchwały te nie naruszają dobrych obyczajów, mogą być bowiem zgodne z interesem spółki w kontekście stopy oprocentowania kredytów czy pożyczek. Zwrot pożyczki od akcjonariuszy następuje wraz z oprocentowaniem, a zatem nie dochodzi również do ich pokrzywdzenia. Z powyższych względów, wbrew twierdzeniom apelacji, brak było podstaw do spełniania przesłanek z art. 422 k.s.h. i uchylenia uchwał nr (...). Tym samym żądanie pozwu dotyczące uchylenia wskazanych w apelacji uchwał nie zasługiwało na uwzględnienie. Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy w kontekście naruszenia art. 422 i 425 k.s.h. pozostaje natomiast kwestia, czy doszło do stosownej wypłaty.

Z tego względu, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację powoda w jako bezzasadną. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., zasądzając od powoda na rzecz pozwanej kwotę 1080 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Wysokość wynagrodzenia radcy prawnego – z uwzględnieniem, że powód w apelacji żądał uchylenia trzech uchwał - została ustalona na podstawie § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013r., poz. 490).